

Notat

Til: Transport- og Boligministeriet

Kopi til:

Dokumentnummer

829407

Dato

11.12.2019

Sagsbehandler:

EST

Direkte: +45 36 13 16 10

CVR nr: 29 89 65 69

EAN nr: 5798000016798

Reform af pensionisttaksterne på Sjælland fra juni 2020 (Takst Sjælland fase 2)

Parterne i Din Offentlige Transport (DOT) – DSB, Metroselskabet og Movia – har besluttet at modernisere den nuværende pensionistrabat til førtids- og alderspensionister på Sjælland fra juni 2020, så der opnås en ensartet rabat, der kommer alle pensionister til gode på tværs af Sjælland, Lolland, Falster og Møn.

I dag gives rabat til pensionister som særlige 3 måneders pensionistkort (mimrekort), gældende til enten 3 zoner eller et af de tre takstområder i hhv. Movia hovedstaden, Movia vest (Vestsjælland) og Movia syd (Sydsjælland, Lolland, Falster og Møn).

Fremover vil pensionistkortet blive erstattet med 40 pct. pensionistrabat på alle enkeltrejser på rejsekort, også på tværs af takstområderne. Tilsvarende vil pensionister få 25 pct. rabat på pendlerkort.

Reformen af pensionistrabatterne er samlet provenuneutral for de involverede trafikvirksomheder, men vil betyde en væsentlig omfordeling blandt pensionisterne.

En bunden opgave

I 2015 udtalte Statsrevisorerne kritik af den manglende harmonisering af taksterne i den kollektive transport. I forlængelse heraf blev taksterne for ordinære rejsende harmoniseret øst for Storebælt i 2017 (Takst Sjælland) og vest for Storebælt i 2018 (Takst Vest). Takst Sjælland fra januar 2017 betød, at kunderne i den kollektive transport fik sammenhængende og ensartede takster på tværs af de tidligere takstområder, og et fast prishierarki, så rejsekortet altid er billigste rejsehjemmel, men mindre man rejser dagligt, så kan et pendlerkort være billigere. I Takst Vest fra marts 2018 er pensionisttaksterne harmoniseret sammen med de ordinære billetter.

I januar sidste år vurderede Rigsrevisionen trafikvirksomhedernes arbejde med at gennemføre prisreformen i henhold til kravet i trafikselskabsloven. Rigsrevisionen noterede, at der udestår en opgave for trafikvirksomhederne at få harmoniseret pensionisttaksterne i DOTs område. Det er denne opgave, DSB, Metroselskabet og Movia nu har fundet en løsning på.

Den nuværende pensionistrabat gavner få og rammer skævt

Selvom godt en tredjedel af pensionisterne i DOTs område jævnligt benytter den kollektive transport, er der mange, der i dag ikke har et pensionistkort.

I hovedstadsområdet har 17 pct. et pensionistkort, mens det for Vestsjælland er 3 pct. og for Sydsjælland, Lolland, Falster og Møn er under 1 pct. Med andre ord er der få brugere af det nuværende tilbud til pensionister. Blandt pensionister uden for de større byer er der i realiteten ingen brugere. Det skyldes, at pensionistkortet koster mellem 420 og 840 kr. for tre måneder, hvilket er en høj pris i områder, hvor der ikke er et så højt serviceudbud af bus og tog. Konsekvensen er, at trafikvirksomhederne har et pensionistprodukt, som størstedelen af målgruppen ikke ønsker at anvende.

Det svækker samtidig pensionistkortet, at gyldigheden afhænger af takstområderne, der bygger på de gamle amtsgrænser. Det indebærer, at en pensionist i Store Heddinge kan få et pensionistkort, der dækker rejser til København for 595 kr. for tre måneder. En pensionist i nabobyen Karise skal betale 1015 kr. for det samme produkt, fordi hun skal bruge to pensionistkort – et trezoners kort i Movia syd og et allezonerskort i Movia hovedstaden. En pensionist med behov for at rejse mellem Roskilde og Næstved skal betale 1.435 kr. for tre måneder, fordi der behøves et allezonerskort i Movia hovedstaden, et trezoners kort i Movia vest og et trezoners kort til Movia syd, for at kunne køre fra Roskilde til Næstved via Ringsted. Hvis pensionisten ønsker også at kunne køre til Næstved via Køge, stiger prisen til 1.855 kr. for tre måneder, fordi det nødvendiggør et allezonerskort til Movia syd. Det er ikke hensigtsmæssigt, at prisen for mange pensionister er mere afhængig af, hvor man bor, end hvor langt og hvor ofte, der skal rejses.

Endelig er der en særregel om spærretid for pensionistkort i hovedstadsområdet. Spærretiden indebærer, at pensionistkortet ikke kan anvendes bus, tog og metro i morgenmyldretiden og DSBs tog i eftermiddagsmyldretiden. Her skal pensionistkortindehavere supplere med almindeligt rejsekort eller enkeltbillet. Dette har givet anledning til megen kritik fra pensionister igennem årene.

Ny rabatstruktur for alle pensionister på rejsekort og pendlerkort

DSB, Metroselskabet og Movia har ladet sig inspirere af den løsning, der er fundet for pensionister vest for Storebælt. Hermed sikres en mere ensartet rabatstruktur på landsplan. Vest for Storebælt er indført en generel ekstra rabat på for pensionister på minimum 25 pct. på rejsekortrejser i forhold til øvrige rejsekortrejser og tilsvarende på pendlerkortrejser.

Trafikvirksomhederne på Sjælland har valgt at følge de samme principper som i Vestdanmark, dog således, at der gives 40 pct. rabat på almindelige rejsekortrejser og 25 pct. på pendlerprodukter. Hermed sikres, at alle pensionister får adgang til en væsentlig pensionistrabat, blot de har et rejsekort. Det indebærer, at rabatten også kommer de pensionister til gode, som ikke rejser så ofte.

Rabatten bliver den samme for alle rejser, og den vil være uafhængig af, hvor i DOTs område, man bor og rejser. Endelig ophæves spærretiden i hovedstadsområdet for i stedet at give rabatten på alle rejser. Pensionister får også adgang til off-peak rabat på yderligere 20 pct. i weekenden og uden for myldretiden, ligesom andre, der rejser på rejsekort.

Særligt for Metroen gælder, at billetprodukterne til kundegruppen førtidspensionister og 65+ (dvs. pensionistkort, rejsekort med kundetype pensionist og pendlerkort købt af kundegruppen 65+ og enkeltbilletter), p.t. ikke er pålagt kvalitetstillægget for rejser i metroen, da det med de gældende billetteknologier ikke er teknisk muligt at opkræve tillægget på en for kunderne god måde. Reformen vil betyde, at dette nu bliver muligt. Metroselskabet er derfor ved at afdække, hvornår kvalitetstillægget skal implementeres på de fremtidige billetprodukter, som kan bruges af kundegruppen førtidspensionister og 65+ (rejsekort med kundetype pensionist og pendlerkort købt af kundegruppen 65+). Modellen vil blive, at der skal være tilsvarende rabat på kvalitetstillægget som på grundproduktet, så der bliver 40

pct. pensionistrabat på kvalitetstillægget på rejsekortrejser og 25 pct. rabat på kvalitetstillægget på pensionistpendlerkort.

Den nuværende 25 pct. rabat på enkeltbilletter til mere end 3 zoner, der sælges på automater på togstationer, forbliver uændret.

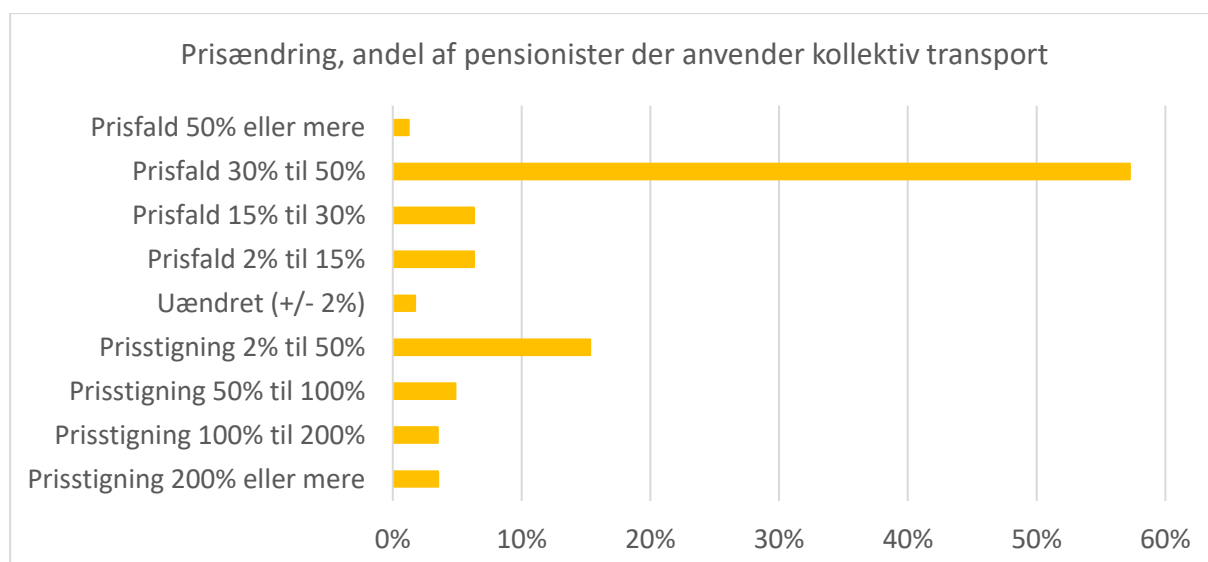
Vest for Storebælt gælder lokalt visse særregler. I Nordjylland får pensionister 50 pct. pendlerrabat i busser og i lokalbanerne og på Fyn 45 pct. i busserne. I Midt- og Sydjylland kan pensionister bosat i Århus, Randers, Holstebro, Horsens, Struer, Kolding, Billund og Vejle købe særlige pensionistkort til kommunens busser (samt i Århus letbanen). Kortene er ikke gyldige til tog. DSB, Metroselskabet og Movia finder ikke, at dette er brugbare løsninger på Sjælland. Dels fordi DSBs tog og Metroen er så integrerede dele af det kollektive trafiknet, at et pensionistkort alene til busser vil være af begrænset nytte. Dels fordi kommunerne generelt er geografisk mindre end i Jylland, hvorfor de fleste pensionister vil have brug for at kunne rejse uden for kommunegrænsen.

Kundekonsekvenser – eksempler på betydning for målgruppen

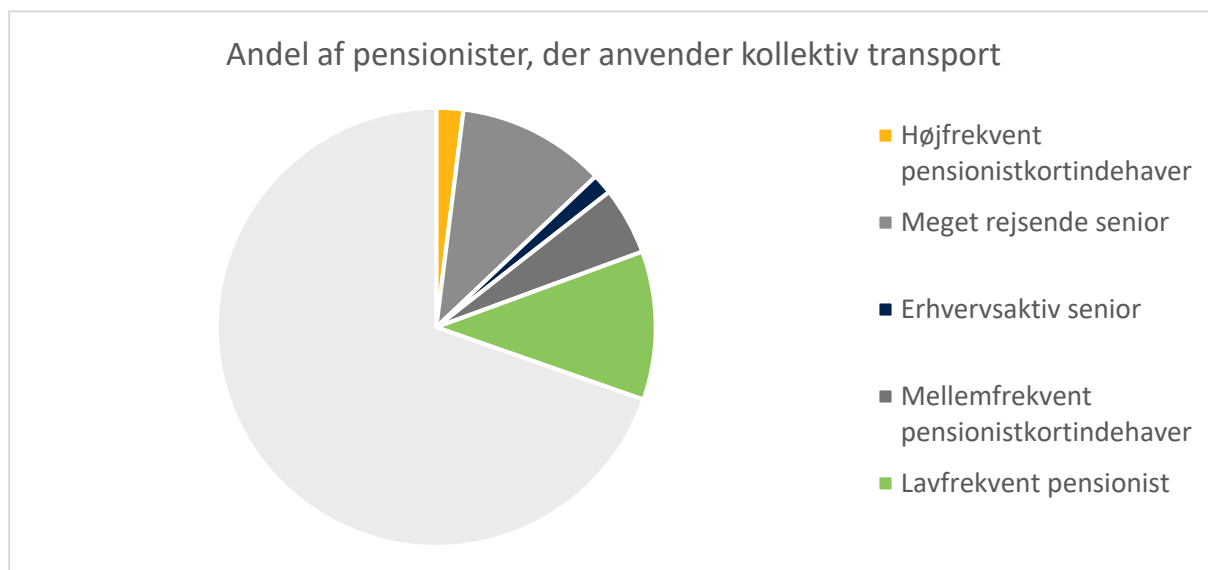
Den samlede ændring er provenuneutral. Det betyder, at DSB, Metroselskabet (bortset fra kvalitetstillægget) og Movia får de samme indtægter fra pensionister før og efter ændringen.

I og med rabatten har kommet pensionisterne så skævt til gode, vil omlægningen indebære en betydelig omfordeling af rabatten mellem pensionistgrupper. Pensionister, der ikke bruger pensionistkort, betaler i dag fuld pris i bus, tog og metro. Efter ændringen vil alle pensionister få 25 – 40 pct. i rabat på deres rejser. De pensionister, der i dag rejser meget på deres pensionistkort, vil i fremtiden skulle betale mere for deres rejser.

Set geografisk vil pensionister uden for de større byer få størst gavn af reformen, fordi langt hovedparten i dag ikke bruger pensionistkort. Til gengæld er der relativt flere højfrekvente brugere af pensionistkort i de største byer, og de vil ofte komme til at betale mere end i dag. De fleste pensionister, der bruger bus og tog, vil opleve et væsentligt prisfald, jf. oversigten nedenfor. Men knap 12 pct. af pensionisterne vil opleve prisstigninger på over 50 pct.

På de følgende sider er det illustreret for en række eksempler på pensionister:

Højfrekvent pensionistkortindehaver

Det kan være en pensionist med et blandet rejsemønster, eksempelvis meget aktiv i lokalsamfundet og familiebesøg langt væk. F.eks. en pensionist bosat i Strøby Egede med familie i København og en pensionist bosat i Nysted med familie i Næstved. Skønsmæssigt omfatter gruppen af højfrekvente under 2 procent af pensionistkunderne på Sjælland, langt hovedparten i hovedstadsområdet, og de foretager omkring 5 pct. af rejserne. Det forudsættes:

- 23 kortere rejser pr. måned (2 – 4 zoner)
- 4 længere rejser pr. måned (mere end 4 zoner)
- Samlet 27 rejser pr. måned, heraf 6 rejser inden for spærretiden i hovedstadsområdet

Hvis vedkommende foretager rejserne i takstområde Syd og Vest, er prisen for pensionistkortet i dag noget højere end i hovedstadsområdet. Til gengæld er taget højde for at borgeren i hovedstadsområdet har udgifter til rejser inden for spærretiderne.

	Bosat i hovedstadsområdet	Bosat i takstområde syd/vest
Nuværende omkostninger	328 kr.	280 kr.
Fremtidige omkostninger	328 kr.	324 kr.
Ændring i procent	0 pct.	+17 pct.

Erhvervsaktiv senior på nedsat tid, 4 arbejdsdage om ugen. Vedkommende kan have en bil, som bruges til ture i fritiden

Der findes en mindre gruppe erhvervsaktive over 65 år, som benytter offentlig transport til pendling. I hovedstadsområdet betyder spærretiden, at almindeligt pendlerkort normalt er den billigste løsning. Derimod er der ikke spærretid i Syd og Vest, og her kan man pendle på det billige pensionistkort i dag. Gruppen anslås at udgøre ca. 1,5 pct. af kunderne og udføre ca. 4 pct. af rejserne.

I gennemsnit 4 dage pr. uge med mellemlange rejser (fx København-Roskilde eller Søllested-Nykøbing F, 8 zoner). Det er forudsat at ingen af rejserne sker med off peak rabat.

- 32 rejser á 8 zoner
- Ingen fritidsrejser med offentlig transport

Pensionisten, der rejser Kbh-Roskilde, vil formentlig ikke kunne pendle på pensionistkort pga. spærretid i toget morgen og aften. Ordinært pendlerkort er derfor billigste løsning i dag.

Pensionisten der rejser Søllested-Nykøbing F, kan foretage alle rejserne på et pensionistkort, idet der ikke er spærretid i hverken Syd eller Vest.

	Bosat i hovedstadsområdet	Bosat i takstområde syd/vest
Nuværende omkostninger	1.330 kr.	280 kr.
Fremtidige omkostninger	941 kr.	941 kr.
Ændring i procent	-29 pct.	+236 pct.

Lejlighedsvis rejsende pensionister, korte rejser

Der findes en stor gruppe pensionister, som rejser endnu sjældnere: Lejlighedsvis kunder. De lejlighedsvis brugere omfatter hhv. ca. 70 pct. af pensionistkunderne i hovedstadsområdet og foretager ca. 38 pct. af rejserne.

	6 rejser á 4 zoner	2 rejser á 2 zoner og 4 rejser á 6 zoner
Nuværende omkostninger	146 kr.	170 kr.
Fremtidige omkostninger	88kr.	102 kr.
Ændring i procent	-40 pct.	-40 pct.

Meget rejsende senior

En aktiv pensionist, som rejser 5 dage om ugen til gøremål i nærområdet og længere væk. Hun kan f.eks. besøge sin kæreste to gange om ugen, passe sine børnebørn én dag om ugen og de andre dage tage på indkøbsture, cafebesøg og til frivilligt arbejde i nærområdet. Gruppen af meget rejsende omfatter ca. 11 pct. af pensionistkunderne og foretager ca. 36 pct. af rejserne, eksempelvis:

- 30 kortere rejser pr. måned (2 - 4 zoner)
- 6 længere rejser pr. måned (mere end 4 zoner)
- I alt 36 rejser pr. måned

For kunden bosat i hovedstadsområdet er forudsat, at en del af rejserne foregår inden for myldretiden og betales med rejsekort grundet spærretiden, hvorfor prisstigningen her er lavere end for syd/vest.

	Bosat i hovedstadsområdet	Bosat i takstområde syd/vest
Nuværende omkostninger	369 kr.	280 kr.
Fremtidige omkostninger	447 kr.	447 kr.
Ændring i procent	+21 pct.	+60 pct.

Mellemfrekvent pensionistkortindehaver

En person, som bruger sit pensionistkort et par gange om ugen til indkøb og ældreklub og enkelte fjerne familiebesøg. Eksempelvis bosat i København eller Bissrup – familiebesøg i hhv. Solrød/Holbæk. Københavneren er nødt til at betale nogle rejser i spærretid med sit rejsekort. Skønsmæssigt omfatter gruppen af mellemfrekvente ca. 5 pct. af pensionistkunderne og de står for ca. 9 pct. af rejserne, eksempelvis:

- 14 rejser pr. måned i nærområdet – (2 – 4) zoner
- 4 længere rejser pr. måned – (mere end 4 zoner)
- I alt 18 rejser pr. måned, heraf 4 rejser inden for myldretiden i takstområde hovedstaden

	Bosat i hovedstadsområdet	Bosat i takstområde syd/vest
Nuværende omkostninger	296 kr.	280 kr.
Fremtidige omkostninger	238 kr.	238 kr.
Ændring i procent	-20 pct.	-15 pct.

Lavfrekvente pensionister, korte rejser

En person, som tager en ugentlig tur fortrinsvis i nærområdet eksempelvis til og fra den lokale fodterapeut, eller en bilejer, som tager sig et par øl i ældreklubben en gang om ugen og derfor lader bilen stå hjemme. Bosat i Slagelse eller Jægerspris og har ikke glæde af det nuværende pensionistkort. Gruppen omfatter 11 pct. af pensionistkunderne og foretager 9 pct. af rejserne, eksempelvis:

- Gennemsnitligt ni rejser pr. måned hvoraf de syv er inden for 4 zoner

Lavfrekvent	Bosat i hovedstadsområdet	Bosat i takstområde syd/vest
Nuværende omkostninger	198 kr.	198 kr.
Fremtidige omkostninger	119 kr.	119 kr.
Ændring i procent	-40 pct.	-40 pct.